Gryshond

‘n Werkboek vir Afrikaans Eerste Addisionele Taal:

Taal, leesbegrip, opsomming en kommunikasie

Graad 11 (IEB)

Alle regte voorbehou. Geen gedeelte van hierdie werkboek mag op enige manier sonder toestemming gekopieer word nie

ISBN: 978-0-620-81553-6

KONTAKBESONDERHEDE:

berdinefvdw@gmail.com

Sel: 082 491 6359

INHOUD

Taal: Woord- en sinstrukture – reëls en oefeninge	7
1. Tye	8
2. Infinitief	13
3. Deelwoorde	15
4. Meervoude	18
5. Verkleining	22
Vaslegging: Tye, infinitief, meervoude en verkleining	24
6. Voegwoorde	29
7. Voornaamwoorde	32
8. Betreklike Voornaamwoorde	35
9. Direkte en Indirekte Rede	39
10. Voorsetsels	42
Vaslegging: Voegwoorde, voornaamwoorde, betreklike voornaamwoorde, indirekte rede, voorsetsels	45
11. Byvoeglike Naamwoorde	48
12. Ontkenning / negatief	53
13. Lydende Vorm	57
Vaslegging: Byvoeglike naamwoorde, ontkenning, lydende vorm	61
14. Woordvorming	64
15. Woordorde	68
16. Tipes sinne	70
17. Spelling, woorde wat verwar word, telwoorde	73
18. Afkortings	77
19. Idiomatiese uitdrukkings	78
20. Sinonieme en Antonieme	81
21. Woordeskat: Vertaling	83
Vaslegging: Woordorde en woordeskat	85
Kommunikasie	**89**

2019 Kopiereg voorbehou

Taal: Toetse – Woord- en sinstrukture & Kommunikasie		**102**
Taaltoets 1		103
Taaltoets 2		107
Taaltoets 3		110
Taaltoets 4		113
Taaltoets 5		117
Taaltoets 6		120
Taaltoets 7		124
Taaltoets 8		127
Taaltoets 9		131
Taaltoets 10		135
Taaltoets 11		138
Taaltoets 12		142
Taaltoets 13		146
Taaltoets 14		149
Taaltoets 15		152
Begripstoetse		**156**
Leesbegrip: Instruksies (woordeskat)		157
Visuele Geletterdheid: Terminologie en Woordeskat		158
Begripstoets 1	Kry jy die boodskap?	159
Begripstoets 2	Dis tyd vir die Oscars!	165
Begripstoets 3	Pajamas en lipstiek?	169
Begripstoets 4	Hoog vs. Laag: Vroue en hul ‘hakke’	175
Begripstoets 5	‘Hunger Games’ maak jou honger vir nóg	181
Begripstoets 6	Speedo vs. Boxer	187
Begripstoets 7	Eers kaalfoto’s, nou wrede grappies	192
Begripstoets 8	‘Gangnam Style’ maak internet-geskiedenis	197

2019 Kopiereg voorbehou

Begripstoets 9	Lag-lag doen Suzelle dit self	202
Begripstoets 10	Wat werklik werk op sosiale media	208
Begripstoets 11	Valentynsdag: ‘n Soen vir ‘n weeshond	212
Begripstoets 12	Vanwaar ons fassinasie met die selfie?	218
Begripstoets 13	DBV besoek Parkies oor dieremishandeling	225
Opsommings		**229**
Opsomming: Instruksies (Woordeskat)		230
Opsomming 1	Onderhoud met Helen Mirren	231
Opsomming 2	Die Oppikoppi oorlewingsgids	232
Opsomming 3	Glimlag en gee, gee, gee	233
Opsomming 4	Waar is hulle nou?	234
Opsomming 5	5 redes waarom ons mal is oor ons ma’s	235
Opsomming 6	Waarom reis Suid-Afrikaners?	237
Opsomming 7	Die ware verhale van *Regal*-dieregesondheid	238
Opsomming 8	“Tech savvy” kinders in die digitale wêreld	239
Opsomming 9	Spar Vroue-uitdaging	240
Opsomming 10	Suzelle DIY, The Book	241
Opsomming 11	Tieners se idees van avontuur	242
Opsomming 12	Bekendes se beste bederfkos	244
Voorbeeldvraestelle		**246**
Voorbeeldvraestel 1		247
Voorbeeldvraestel 2		257
Voorbeeldvraestel 3		265
Voorbeeldvraestel 4		274
Bibliografie		**286**

2019 Kopiereg voorbehou

TAAL

WOORD- EN SINSTRUKTURE
REËLS & OEFENINGE

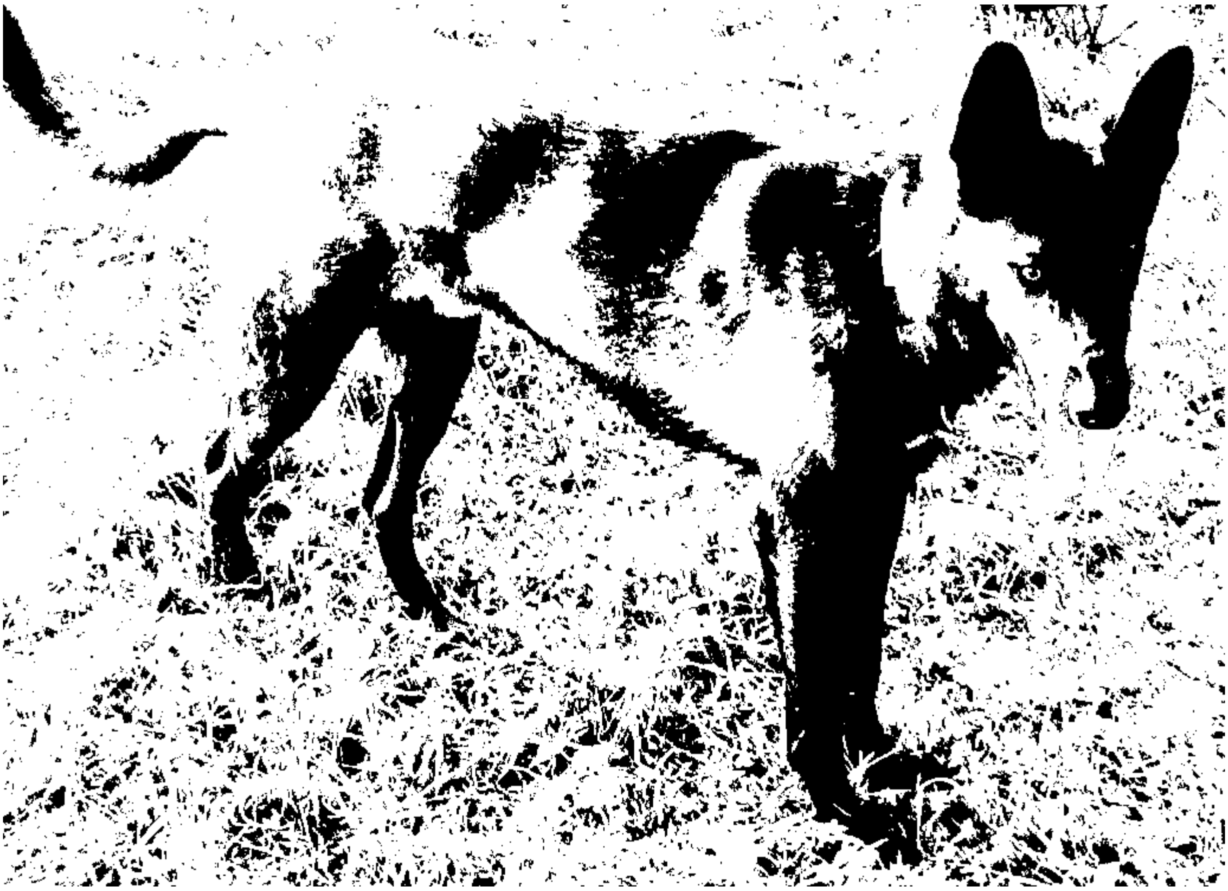

2019 Kopiereg voorbehou

1. Tye

TEENWOORDIGE TYD	
Tydwoorde: vandag elke dag deesdae tans op die oomblik wanneer nou	 *today* *every day* *nowadays* *at the moment* *at the moment* *when* *now*
VERLEDE TYD	
Tydwoorde: verlede week / maand / jaar / Saterdag ‘n rukkie gelede / ‘n oomblik gelede tevore / voorheen / vantevore vroeër in die verlede onlangs gister / eergister die vorige dag / maand / jaar … toe destyds	 *last week / month / year, etc.* *a while ago / a minute ago* *before / previously* *earlier* *in the past* *recently* *yesterday / day before yesterday* *the previous …* *then* *those days*
Basiese reël: Sy sing in die koor. v1	 Sy het in die koor gesing. v1 v2
Verlede tyd van is en het: is het	 was het … gehad
Hulpwerkwoorde: kan … sing wil … leer sal … eet moet … werk	 kon … sing wou … leer sou … eet moes … werk
Werkwoorde met geen ge-: Begin met: be-, ge-, her, er-, ont-, ver-, mis- Ook: voltooi (*complete*), probeer, agtervolg (*follow*), baklei (*fight*)	

2019 Kopiereg voorbehou

Sit, lê, loop, staan en nog 'n werkwoord: **sit** en slaap **lê** en lees **loop** en gesels **staan** en luister	 het **ge**sit en slaap het **ge**lê en lees het **ge**loop en gesels het **ge**staan en luister
Twee werkwoorde sonder en in die middel: probeer (werk) begin (lees) laat (sny) kom (praat) voel (asemhaal) gaan (slaap) hoor (blaf) sien (staan)	***Geen ge-:*** het probeer werk het begin lees het laat sny het kom praat het voel asemhaal het gaan slaap het hoor blaf / het gehoor blaf het sien staan / het gesien staan
DAWN-reël: dan, as, wanneer, nou	 toe
Skeibare werkwoorde: optel aantrek uittrek oopmaak toemaak	***ge- in die middel van die twee dele:*** het op**ge**tel het aan**ge**trek het uit**ge**trek het oop**ge**maak het toe**ge**maak
Hoef nie te & behoort te: Jy hoef dit nie te doen nie. Jy behoort dit te doen.	 Jy hoef dit nie te **gedoen het** nie. Jy behoort dit te **gedoen het**.
TOEKOMENDE TYD	
Tydwoorde: môre / oormôre oor 'n week / maand / jaar / twee dae oor 'n rukkie binne 'n dag / week / jaar, ens. later / later vandag in die toekoms binnekort volgende spoedig	 *tomorrow / day after tomorrow* *in a week, month, etc.* *in a while* *within a day, week, etc.* *later / later today* *in the future* *soon / shortly* *next* *soon*

2019 Kopiereg voorbehou

7. Jou kultuur **bepaal** (*determines*) hoe jy teenoor ander optree.
Toe ons nog op skool was, ____

8. Die onderwyser **verduidelik** vir ons hoe om dit te doen.
Die vorige week ____

9. My ouers **verwag** (*expect*) van my om saans vroeg tuis te wees.
Voor ek agtien was, ____

10. Die hele klas **sit en praat** oor die matriekafskeid.
Eergister ____

11. Almal **lê en slaap** na die hokkiewedstryd.
Gister ____

12. Elke Saterdag **staan** ons op die stoep **en kyk** hoe die son opkom.
Gedurende die vorige vakansie ____
____

13. Die toeriste **sit en eet** tradisionele disse in die restaurant.
Gisteraand ____

14. Patrick **pas** sy besittings (*his stuff*) baie goed **op**.
In die verlede ____

15. Ek en my ouers **eet** altyd saans **uit**.
'n Maand terug ____

16. Die onderwyser **vat** al die hoofpunte in 'n kort opsomming **saam** om dit te verduidelik.
Verlede week ____

17. My nuwe kêrel **stel** homself aan my ouers **voor** (*introduce*).
Gisteraand ____

18. In die verte (*in the distance*) **hoor** 'n mens die musiek **speel**.
Laas nag ____

2019 Kopiereg voorbehou

OEFENING:

1. Die mens het eers 5 500 jaar gelede geleer ____________ skryf.
2. Ons moet leer ___________ mekaar ____________ verstaan.
3. Ons moet almal na dieselfde musiek luister.

   Ons hoef____
4. Dis moeilik ___________ my gevoelens ____________ beskryf.
5. ‘n Mens se velkleur moenie jou posisie in die samelewing (*society*) bepaal nie.

   ‘n Mens se velkleur behoort ____
6. Almal hou van speel.

   Almal hou daarvan ____
7. Die bevolking (*population*) groei vinnig.

   Die bevolking is besig ____
8. Daar is baie kriteria om plante te klassifiseer.

   Daar behoort ____

   Daar hoef ____
9. Die man **moes** nie so baie drink nie. (Verlede tyd!!)

   Die man behoort ____

   Die man hoef nie ____
10. Dis maklik om wiskunde te doen.

    Om wiskunde te doen ____
11. Jy moet onthou van jou huiswerk.

    Jy moet onthou om ____
12. Jy moet ‘n kamera koop sodat jy die voëls kan afneem.

    Jy moet ‘n kamera koop om ____
13. Die seun hardloop vinnig omdat hy betyds moet wees.

    Die seun hardloop vinnig om ____

2019 Kopiereg voorbehou

OEFENING:

1. Daar is baie (kind: ____________________) in die (straat: ____________________) van Johannesburg.
2. Die (muur: ____________________) van die (gebou: ____________________) is vuil.
3. In die somer is daar orals baie (vlieg: ____________________).
4. Die (ma: ____________________) van die kinders is bang vir al die (mot: ____________________)
5. Albei my (ouma: ____________________) en (oupa: ____________________) is al baie oud.
6. Daar is baie (gat: ____________________) in Suid-Afrika se (pad: ____________________).
7. Die (fotograaf: ____________________) neem verskeie (foto: ____________________) van die (seun: ____________________).
8. In die (voorstad: ____________________) is daar baie (swembad: ____________________).
9. Ons hou baie van die nuwe (buurman: ____________________).
10. Die seuns hou die meeste van (meisie: ____________________) met blou (oog: ____________________) en lang (haar: ____________________).
11. Die (man: ____________________) se (hemp: ____________________) en (hoed: ____________________) het weggeraak.
12. Met al die (kind: ____________________) se (verjaarsdag: ____________________) het hulle baie (kaartjie: ____________________) gekry.
13. In al die land se (hawe: ____________________) lê daar baie (skip: ____________________).
14. Die (boot: ____________________) wieg op die (golf: ____________________).
15. Die meisies het hulle (bikini: ____________________) aan en die ouens neem baie (foto: ____________________).

2019 Kopiereg voorbehou

Leer die volgende **uitsonderings**:	
gat gaatjie (*hole*) pad paadjie spel speletjie (*game*) glas glasie	ma mammie pa pappie krale kraletjies (*beads*)

OEFENING:

1. Die (hond: _______________) speel lekker saam met die (baba: _______________).
2. Rondom die (huis: _______________) is 'n (heining: _______________) met 'n (hek: _______________).
3. Die kinders het die (bal: _______________) in die (gang: _______________) verloor.
4. Die (kind: _______________) se (arm: _______________) is gebreek.
5. Die (bok: _______________) het in die (voetpad: _______________) gestaan en vreet.
6. In daardie (gesin: _______________) is daar 'n (pa: _______________), (ma: _______________) en 'n (ouma: _______________).
7. Die (baba: _______________) hou die (piesang: _______________) in haar (hande: _______________) vas.
8. Die (kinders: _______________) se (oë: _______________) en (ore: _______________) is seer.
9. 'n Klein (glas: _______________) koeldrank is nie genoeg nie.
10. Ons kam die (pop: _______________) se (hare: _______________) met 'n klein (kam: _______________).
11. Daar is baie (blomme: _______________) in die (tuin: _______________).
12. Daar is mos baie (visse: _______________) in die see.
13. Daar is 'n klomp klein (prente: _______________) van (babas) in die (tydskrif: _______________).
14. Sy het mooi (krale: _______________) om haar ou (nek: _______________).
15. My (maat: _______________) het 'n klein (fiets: _______________) gekry.

2019 Kopiereg voorbehou

3. INTENSIEWE VORME

af (*broken*)	morsaf	lig	veerlig
alleen	stok(siel)alleen	maer (*thin*)	brandmaer
arm	brandarm	mak	hondmak
bang	doodbang	min	bloedmin
beroemd (*famous*)	wêreldberoemd	moeg	doodmoeg
bitter	galbitter	naak / kaal	poedelnaak / -kaal
bleek (*pale*)	doodsbleek / wasbleek	nat	sopnat / papnat
blind	stokblind	nodig	broodnodig
blou	potblou	nuut	splinternuut
breed	hemelsbreed	ongelukkig	sielsongelukkig
dik (*full*)	trommeldik	onskuldig	doodonskuldig
donker	pikdonker	oud	stokoud / horingoud
dood	morsdood	regop	kiertsregop / penregop
doof	stokdoof	reguit (*straight*)	pylreguit
dronk	papdronk / smoordronk	rond	koeëlrond
droog	kurkdroog	rooi	bloedrooi
dun	plankdun	ryk	skatryk
duur	peperduur	ryp	papryp
eenvoudig	doodeenvoudig	sag	papsag
eerlik (*honest*)	doodeerlik	seker	doodseker
flou (*tired*)	stokflou	skerp	vlymskerp
fris (*healthy*)	perdfris	skoon	beeldskoon / silwerskoon
fyn	piekfyn	skraal (*thin*)	rietskraal
geel	goudgeel	snaaks	skreeusnaaks
gek	stapelgek	snel (*fast*)	blitssnel
gelukkig	doodgelukkig / dolgelukkig	soet (*sweet / good*)	stroopsoet
gerus (*oblivious*)	houtgerus	stil	doodstil / tjoepstil
gesond	blakend gesond	styf	stokstyf
gewoon	doodgewoon	suinig	vreksuinig
glad	seepglad / spieëlglad	suur (*sour*)	asynsuur
graag	dolgraag	swaar (*heavy*)	loodswaar
goed	doodgoed	swart	pikswart
goedkoop	spotgoedkoop	tevrede	doodtevrede
graag	dolgraag	toe	bottoe
groen	grasgroen	vaal	asvaal
hard	kliphard	vars	kraakvars
helder	glashelder / kristalhelder	vas (*solid*)	rotsvas
hoog	hemelhoog	verlief (*infatuated*)	smoorverlief / dolverlief
jonk	bloedjonk	vet	spekvet
kalm	doodkalm	vinnig	blitsvinnig
klein	piepklein	vol	stampvol / propvol
koud	yskoud	vreemd (*strange*)	wildvreemd

2019 Kopiereg voorbehou

Vaslegging:
Byvoeglike naamwoorde, ontkenning, lydende vorm

A. BYVOEGLIKE NAAMWOORDE:

Gee die regte vorm van die byvoeglike naamwoorde tussen hakies:

1. ‘n Mens het nie (**onbeperk:** ____________________) regte nie. (*unrestricted rights*)
2. Die Handves van Menseregte is ‘n (**belangrik:** ____________________) dokument, wat ‘n mens se (**basies:** ____________________) regte bepaal.
3. Daar is (**verskillend:** ____________________) wette (*laws*)wat jou regte beskerm.
4. In die (**vroeg:** ____________________) oggend lyk die (**hoog:** ____________________) bome buitekant soos spoke.
5. Oom Piet is ‘n (**lank:** ____________________) man.
6. Dis net (**laag:** ____________________) en (**gemeen:** ____________________) mense wat ander mense se goed steel. (*mean people*)

B. TRAPPE VAN VERGELYKING:

Volgens Anton is al die spelers in sy span die (**goed:** ____________________). Hulle is (**sterk:** ____________________), (**vinnig:** ____________________), (**fiks:** ____________________) en (**gemotiveerd:** ____________________) as enige ander span se spelers. Hulle is ook die (**beroemd:** ____________________) spelers van alle tye. Hoe (**baie:** ____________________) hulle oefen, hoe (**goed:** ____________________) raak hulle en hoe (**min:** ____________________) foute maak hulle. Dit is tog baie (**lekker:** ____________________) om vir so ‘n span te speel.

2019 Kopiereg voorbehou